

Raad voor Cliënten Participatie Assen
p/a Gemeente Assen
Noordersingel 33
9401 JW ASSEN

Mevrouw M. Greving,
programmamanager FlorijnAs/ tijdelijk Sociaal Domein
Gemeente Assen
Noordersingel 33
9401 JW ASSEN

Onderwerp: Raadsnotitie 'Keuzes voor het sociaal domein'
Assen, 17 september 2018

Geacht mevrouw Greving,

Uw Verzoek

Per e-mail d.d. 22-08-2018 ontving de Raad voor de Cliëntenparticipatie Assen uw verzoek om een advies uit te brengen met betrekking tot de Raadsnotitie 'Keuzes voor het sociaal domein', die wij vervolgens onder embargo op 30 augustus hebben mogen ontvangen. De tijd om te reageren is behoorlijk krap in vergelijking met andere keren, gelet op het feit dat onze reactie voor 19 september gereed moet zijn. U zult begrijpen dat dat enige druk legt op de leden van de RCPA, omdat wij wel met een gedegen reactie willen komen.

Gelukkig werd de beide adviesraden de mogelijkheid geboden om in hun maandelijks overleg met de heer Overduin een en ander al door te spreken. Ook de raadsvergadering van 13 september jl., waarvoor de beide adviesraden waren uitgenodigd, heeft nog wat extra duidelijkheid geboden. Aanvankelijk was er binnen de RCPA sprake van verwarring omdat het een adviesaanvraag betreft over een notitie, waarin geen heldere richting, noch een uitgewerkt voorstel voor een bepaalde keuzemogelijkheid, te vinden is. Hoe zou de RCPA überhaupt een advies kunnen geven over tal van maatregelen ter bijsturing, die ieder voor zich nog weinig concreet zijn en bovendien zowel positieve als negatieve aspecten in zich meedragen? Dat zou toch een onmogelijke opgave geweest zijn. Tijdens ons gesprek met de heer Overduin werd echter duidelijk dat het niet om een adviesaanvraag gaat ten behoeve van het College, maar om een visiebepaling die bij kan dragen als input voor de Raad. Als RCPA willen wij graag onze dank uitspreken voor het vertrouwen dat hiermee in ons wordt gesteld. Daarbij zijn wij ook zeer verheugd dat de RCPA als adviesraad al in een zo vroeg stadium betrokken wordt bij dit belangrijke proces binnen het sociaal domein.

Raadsnotitie 'Keuzes voor het sociaal domein'

In zijn algemeenheid is de RCPA van mening dat de notitie qua opbouw, historische schets en financiële onderbouwing helder van opzet is. Toch willen wij nog een paar kanttekeningen plaatsten.

- Op blz. 5 wordt aangegeven dat de Toegang eind 2017 in elkaar geschoven is. *"Het KCC vangt een groot deel van de eerste meldingen op. Het aantal inwoners dat een beroep doet op buurtteams neemt toe. Zij kloppen met name aan voor advies en ondersteuning."* De RCPA

kan zich vinden in deze omschrijving, maar ondanks dat willen wij toch het signaal afgeven dat er nog steeds inwoners in Assen zijn voor wie onduidelijk is hoe de Toegang tot het sociaal domein vormgegeven is, wat een buurtteam is en waar dat gehuisvest is.

- Op blz. 7 wordt aangegeven dat het tekort op de WMO onder andere komt door stijgende kosten voor dagbesteding en begeleiding en hogere uitgaven voor mantelzorg, Cityline en de aanpak van verwarde personen. Ook in deze redenering kan de RCPA zich vinden. Tegelijkertijd vragen wij ons af of de kosten niet mede gestegen zijn door een toename van de vraag naar zorg en ondersteuning. U schrijft immers zelf ook dat meer inwoners een beroep doen op bijvoorbeeld de buurtteams. Daarbij komt dat zorg en ondersteuning op zich fors duurder geworden zijn door bijvoorbeeld stijgende loonkosten.
- De RCPA dringt er met klem op aan effecten goed te blijven monitoren. Het is belangrijk helder inzicht te hebben in wat de effecten zijn van de maatregelen en met name hoe de meest zwakke groep deze maatregelen ervaart.

Bijsturen / Maatregelen

Allereerst moet het de RCPA van het hart dat wij pijnlijk getroffen zijn dat bijsturing binnen het sociaal domein sowieso noodzakelijk is. Het betreft hier immers de groep meest kwetsbare inwoners binnen de samenleving. Waarom opnieuw deze mensen treffen, terwijl het aantal miljonairs in Nederland toeneemt en ook deze gefortuneerde Nederlanders vanaf 2019 dezelfde eigen bijdrage van € 17,50 per 4 weken voor de WMO gaan betalen? Naar wij tijdens de raadsvergadering van 13 september jongstleden hebben begrepen, heeft een intensieve lobby in Den Haag ervoor gezorgd dat Beschermd Wonen een hogere Rijkstoelage mocht ontvangen. Het lijkt de RCPA daarom van essentieel belang dat de gemeente haar lobby richting Den Haag blijft continueren, maar dan voor het sociaal domein in zijn geheel. Een daadkrachtige samenwerking met andere gemeentes die in een zelfde situatie verkeren is daarbij van het grootste belang.

Tegelijkertijd is de RCPA verheugd dat de gemeente Assen naar mogelijkheden zoekt om, ondanks de jaarlijkse korting op de integratieuitkeringen sociaal domein, er toch aan te willen werken dat kwalitatieve goede zorg en ondersteuning behouden wordt, die bovendien betaalbaar blijft. Maatregelen dienen volgens ons daarom ook niet ten koste te gaan van het welbevinden van deze kwetsbare groep mensen.

Uitgaande van de keten (0de, 1ste en 2de lijn) dient volgens de RCPA meer en meer ingezet te worden op signalering en preventie, waardoor hulp en ondersteuning meer in het voorliggend veld geregeld kan worden. Dat vraagt om een nauwere samenwerking en afstemming tussen betrokken partijen, op meerdere terreinen waaronder indicatie en verwijzing. Jeugdzorg, buurtwerk, huisartsen, POH en SPV, maatschappelijk werk en geriater zijn de belangrijkste partijen in de keten. De RCPA is daarom voorstander van het komen tot een Transformatieakkoord tussen deze partijen, waarin zij gezamenlijk onderschrijven de beste keuzes voor de cliënt te willen maken.

Daarnaast is de Toegang een essentieel onderdeel binnen het sociaal domein. Alleen via de Toegang kan een inwoner in aanmerking komen voor hulp en of ondersteuning. De deskundigheid van de medewerkers Toegang dient verbeterd te worden en afgestemd op de doelgroep. Dat betekent niet alleen een inhoudelijke kwaliteitsslag, maar vooral ook een communicatieve verbetering. Het lijkt de RCPA geen goed idee om het aantal loketten drastisch te verminderen. Insteek was laagdrempeligheid en dat moet ook zo blijven. Dat betekent echter wel dat de inwoners beter bekend moeten zijn waar zij voor welke vraag terecht kunnen. De route is nu vaak nog onduidelijk. De RCPA ziet een kans voor bijsturing door de functie diagnose en behandeling te splitsen. Dat kan meer onafhankelijkheid opleveren en daardoor vaker een meer passend interventieniveau voor de cliënt.

De RCPA ziet geen meerwaarde in het inzetten op minimaal adequate hulp en ondersteuning. Zolang er geen sprake is van een algemene voorziening en het dus gaat om maatwerk, kan er niet worden gefocust op minimale hulp. Maatwerk zal het uitgangspunt moeten zijn. Ook het bekorten van de indicatieduur ziet de RCPA niet als een passende maatregel, alleen al gezien het toenemen van de

behoefte aan herindicaties. Wel kan er meer in samenspraak/ afstemming gezocht worden naar de best passende indicatieduur.

Zoals eerder opgemerkt ziet de RCPA wel een voordeel in het versterken van de 0de en 1ste lijn. Tegelijkertijd constateert de RCPA dat de gewenste inzet van mantelzorgers en vrijwilligers absoluut een kostenbesparing oplevert, maar dat het ook steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden en te behouden. Ook voor mantelzorgers geldt dat er een grens is aan hun draaglast. Zij zullen daarbij absoluut ondersteuning nodig hebben.

Tot slot ziet de RCPA het belang in van maatregelen op de langere termijn, waarbij de procesgang in de bedrijfsvoering van de verschillende aanbieders beter gestroomlijnd gaat worden. De vraag of contractering van 300 aanbieders bij de volgende aanbestedingsronde op losse schroeven moet komen te staan, is tegelijkertijd ook een vraag naar deskundigheid en kwaliteit van deze organisaties. Zolang zij allemaal voldoen aan de criteria, vraagt de RCPA zich af of er getornd moet worden aan de vrije keuze van de cliënt. Daarbij komt dat de RCPA de gevaren ziet van mega-aanbieders die voortgekomen zijn uit verschillende fusies, waarbinnen medewerkers nog lang zoekende zijn naar hun plaats in die grote, logge organisatie. Aan de andere kant beseft de RCPA dat onderhandelen met 300 aanbieders intensief en ingewikkeld is en het sluiten van Transformatieakkoorden met een beperkter aantal efficiënter zal zijn. Toch dient de cliënt ook dan als nog de mogelijkheid van vrije keuze te behouden.

Resumerend constateert de RCPA dat wij op meerdere fronten kunnen instemmen met de voorgestelde maatregelen. Aangezien ze echter nog dermate weinig concreet uitgewerkt zijn, lijkt ons een gedegen debat waarin de voor- en nadelen van iedere maatregel onderzocht wordt, een essentiële voorwaarde voor succes. Wij adviseren de gemeente daartoe in ieder geval:

- Blijf u sterk maken voor extra middelen. Versterken van het sociaal domein is immers noodzakelijk voor een gezonde samenleving.
- Zet daarnaast vooral in op samenwerking met de verschillende partners.
- Zorg voor heldere communicatie.
- Onderzoek of er naast bijsturing ook vernieuwende mogelijkheden te vinden zijn, die tevens raakvlakken met andere beleidsterreinen hebben. Te denken valt aan het instellen van een steunfonds sociaal domein, te financieren vanuit bijvoorbeeld een verhoging van de toeristenbelasting of de WOZ, dan wel de verlaging van de subsidie TT festival. Out of the box denken kan vast tot interessante oplossingen leiden.

Het monitoren van de effecten dient sowieso de leidraad voor elke aanpassing te blijven. Nu is nog onvoldoende duidelijk wat het effect is van de voorgestelde aanpassingen.

Wij hopen dat onze vragen bij en onze visie op uw Raadsnotitie 'Keuzes voor het sociaal domein', bijdragen aan een inhoudelijk debat in de Raad, dat mag leiden tot die keuzes die zo min mogelijk ten koste gaan van de kwetsbare Assenaren die gebruik maken van het sociaal domein. Bij een vervolg worden wij graag weer betrokken.

Met vriendelijke groet,
Namens de Raad voor Cliënten Participatie Assen (RCPA),

De vicevoorzitter,
E.M. Koerselman

De secretaris,
A. Schlundt Bodien-Gorter